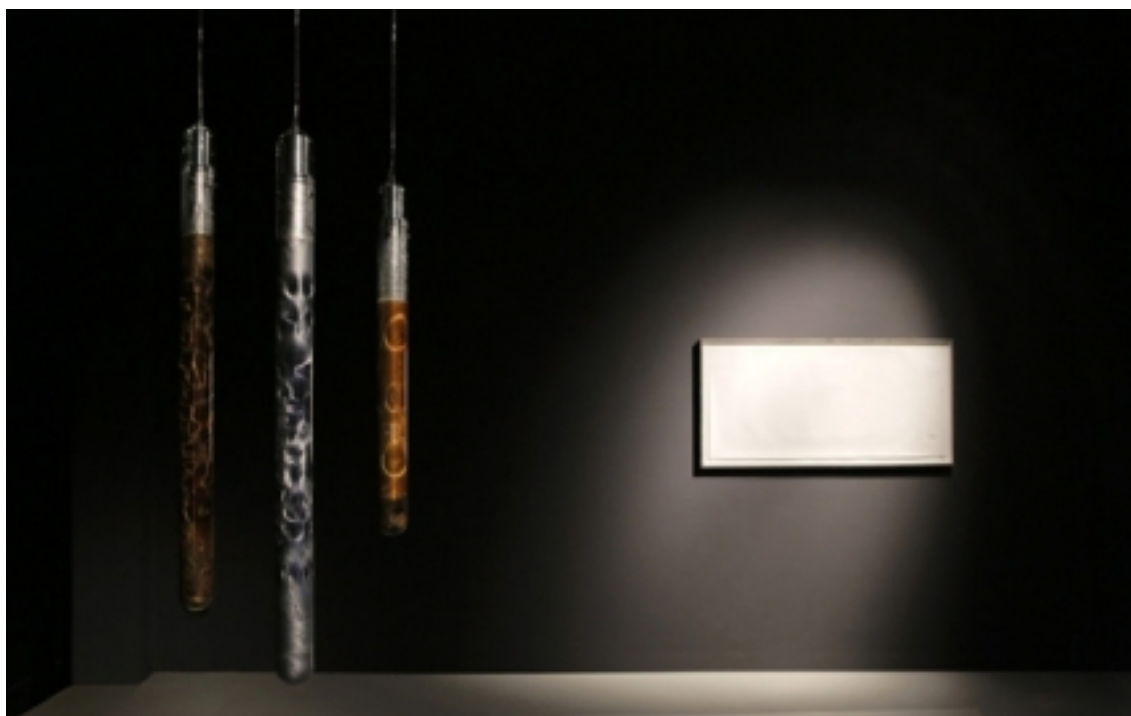

La matèria fosca com a territori compartit entre art i ciència

Published by [Interacció](#) [1] on 10/10/2017 - 09:26 | Last modification: 09/06/2026 - 09:41

La relació entre art i ciència acostuma a explicar-se a partir d'una distribució de papers força estable. La ciència produeix coneixement. L'art el tradueix, l'interpreta o el fa visible. Encara que aquesta aproximació hagi generat projectes valuosos, també tendeix a reproduir una jerarquia implícita: el coneixement apareix associat a la investigació científica, mentre que la pràctica artística queda relegada a funcions de representació o mediació.

L'experiència analitzada per la sociòloga Paola Castaño en el capítol «Representaciones de lo incierto: arte, astronomía y materia oscura», inclòs al llibre *La nueva sociología de las artes*, apunta en una direcció diferent. El projecte reuneix l'astrofísic Jaime Forero, la historiadora de l'art Lucía Ayala i l'artista Yunchul Kim en una exploració compartida al voltant de la matèria fosca, un dels grans enigmes de la física contemporània.

«Carved Air», de Yunchul Kim, a la Ernst Schering Foundation de Berlin

L'interès del cas no rau tant en el seu resultat final com en la manera com es construeix el procés d'investigació. Els participants no treballen a partir d'una divisió convencional entre qui genera coneixement i qui el comunica. Tampoc no es tracta d'una col·laboració en què l'art pren conceptes de la ciència per convertir-los en obra. El que emergeix és un espai de recerca compartit on les eines, els llenguatges i les preguntes de cada disciplina es posen a prova davant d'un objecte que desafia totes les certeses.

La matèria fosca constitueix un terreny especialment revelador per observar aquest procés. Es tracta d'una realitat que la comunitat científica considera fonamental per explicar l'estructura de l'univers i que, al mateix temps, continua essent inaccessible a l'observació directa. Davant d'aquest límit, la imaginació, la formulació d'hipòtesis, la construcció de models i la capacitat de treballar amb allò desconegut deixen de ser atributs exclusius d'un camp o d'un altre.

La recerca de Castaño mostra precisament com la incertesa pot esdevenir un espai de trobada. En lloc de separar art i ciència segons oposicions habituals —intuïció davant rigor, creativitat davant verificació, subjectivitat davant objectivitat—, l'autora observa que ambdues pràctiques comparteixen sovint una mateixa confrontació amb els límits del llenguatge i del coneixement.

Aquesta lectura resulta especialment suggeridora en el marc d'[Interacció 2017](#) [2]. Una de les qüestions que travessa les jornades és com reconstruir les connexions entre cultura científica i cultura humanística després de dècades de fragmentació disciplinària. El cas de la matèria fosca suggereix que aquesta reconstrucció potser no passa només per generar més diàleg entre camps diferenciats. Pot passar també per reconèixer que hi ha preguntes que exigeixen espais comuns d'exploració, on les fronteres entre disciplines es tornen menys rellevants que la capacitat compartida d'interrogar allò que encara no sabem explicar.

El projecte també posa en relleu una altra qüestió sovint menys visible: la importància de les infraestructures que fan possibles aquestes trobades. La investigació destaca el paper de les institucions, els centres de recerca, les fundacions i els espais de treball de Berlín que van permetre sostenir durant anys la col·laboració entre perfils molt diferents. Les connexions entre art i ciència no apareixen espontàniament. Necessiten temps, recursos, confiança i contextos institucionals capaços d'acollir processos oberts i resultats incerts.

Potser aquesta és una de les lliçons més valuoses del cas. La relació entre art i ciència no s'esgota en la transferència de coneixement entre disciplines. En determinades circumstàncies, es converteix en una pràctica compartida d'investigació sobre allò que encara no té forma definitiva. I és precisament en aquest territori d'incertesa on les dues tradicions poden trobar algunes de les seves afinitats més profundes.

Referència

Rodríguez Morató, A., i Santana Acuña, Á. (Eds.). (2017). *La nueva sociología de las artes*. Gedisa. (Capítol de Paola Castaño: «Representaciones de lo incierto: arte, astronomía y materia oscura»).

Llibre registrat i disponible al catàleg bibliogràfic [C \[3\]](#)[ERCles \[3\]](#) especialitzat en polítiques culturals i pensament contemporani.

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Tags: ciència i cultura

Tags: arts i creació

Tags: recerca cultural

Tags: pensament cultural

Tags: innovació cultural

- [4]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2017/materia-fosca>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/categories-dapunts/activitats-interaccio/interaccio-jornades/interaccio-2017>

[3] <http://cercles.diba.cat/>

[4] <https://interaccio.diba.cat/node/7160>